

ประเด็นกรณีศึกษาสตรีหลังคลอด

อ.ปิยะนุช พรหมสาขา ณ สกลนคร วทบ.อุตรธานี

กรณีศึกษากลุ่มที่1

หญิงหลังคลอดวันที่สองรายหนึ่ง ประวัติการคลอด G3P1A2L1 อายุ 32 ปี สามีเป็นคนจีน อยู่กินกับครอบครัวของสามี มารดาของสามีต้องการหลานชายไว้สืบสกุลมาก หลังคลอดบุตร ก่อนกำหนด เพศหญิง น้ำหนัก 2,400 กรัม ฝ่าเท้า first degree tear ได้รับการเย็บซ่อมแซมไว้ ด้วย cat gut แบบ Interrupted 2 stitches

ขณะเข้าไปตรวจเยี่ยมหลังคลอดวันที่สอง พบ ผู้คลอดนอนซึมหันหลังให้บุตร บุตรร้องไห้ ก็ยังคงไม่สนใจ ไม่ค่อยอยากพูดจา ตรวจร่างกาย พบ มดลูกหดตัวดี น้ำคาวปลาปกติ คัดตึง เต้านมทั้งสองข้าง ทดลองปับน้ำนมพบเริ่มมีน้ำเหลืองทั้งสองเต้าแต่ไม่ยอมให้บุตรดูดนม เวลา ประมาณ 10.00 น. สามีและญาติมาเยี่ยม ทราบว่าได้หลานสาว มารดาของสามีไม่ค่อยพอใจ สามีก็แสดงท่าทีผิดหวัง ภายหลังญาติกลับสังเกตเห็นผู้คลอดซึมไม่ยอมรับประทานอาหารปล่อยให้บุตรร้องโดยไม่แตะต้องตัวบุตรเลย

คำถาม

1. ผู้คลอดรายนี้มีปัญหาอะไรบ้างหลังคลอด
2. ท่านจะวางแผนให้การดูแลอย่างไรจึงจะครอบคลุมทั้งกายจิตสังคมและจิตวิญญาณ ภายใต้จริยธรรมวิชาชีพ

กรณีศึกษากลุ่มที่ 2

หญิงหลังคลอดวันที่สอง ประวัติการคลอด G1P1A0L1 อายุ ประมาณ 18 ปี หญิงผู้นี้ได้อยู่ในความดูแลของป้า ต่อมาได้หนีไปอยู่กับสามีโดยไม่ได้แต่งงาน สามีทำงานต่างจังหวัด ส่งเงินมาให้ใช้ไม่ค่อยสม่ำเสมอ 3เดือนต่อมาตั้งครรภ์โดยไม่ได้ไปฝากครรภ์ สามียังไม่ทราบเนื่องจากสามีนานๆจะกลับมาครั้งหนึ่ง เมื่อสามีกลับมาทราบว่าตั้งครรภ์จึงมีปากเสียงและทะเลาะกันอย่างรุนแรง สามีจึงหนีออกจากบ้านไประยะหนึ่ง ฝ่ายหญิงอยากจะไปทำแท้งแต่กลัวอันตรายและกลัวบาป ต่อมาสามีได้กลับมาและให้เงินไว้ใช้จ่ายและออกไปทำงานตามปกติปล่อยให้ตั้งครรภ์ต่อจนกระทั่งอายุครรภ์ได้ 39 สัปดาห์ ป้าจึงพาไปคลอดได้รับการช่วยคลอด ด้วย F/E โดยแพทย์ บุตรเพศหญิง น้ำหนัก 3,400 กรัม ฝ่าเท้า RML ก่อนคลอดได้รับยา Pethedine 50 mg. IV. เนื่องจากโวยวายและไม่ให้ความร่วมมือ หลังคลอดบุตรหายใจลำบาก ถูกแยกไปอยู่NICU เมื่อย้ายไปอยู่ที่ตึกหลังคลอดวันแรกป้ามาเยี่ยมและส่งข่าวให้ทราบว่าสามีประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต เธอถึงกับร้องไห้โหยและหมดสติไปชั่วคราว พยาบาลให้การช่วยเหลือจนได้สติในเวลาต่อมา

ขณะเข้าไปตรวจเยี่ยมหลังคลอดวันที่สอง พบ ผู้คลอดนั่งพูดเรื่อยเปื่อย ไม่สนใจตนเอง บ่นอยากกลับบ้าน อยากตายตลอดเวลา บางครั้งก็ดีใจสลับกับซึมเศร้า ขณะเจ้าหน้าที่ซักถาม จะตอบไม่ค่อยตรงคำถาม ตรวจร่างกาย พบ มดลูกหดตัวดี น้ำคาวปลาชุ่มฉ่ำอำมัย ไม่คิดจะเปลี่ยนป้าจะต้องพาไปเข้าห้องน้ำและเปลี่ยนให้ คัดตึงเต้านมทั้งสองข้าง ลองบีบน้ำนมพบเริ่มมีนม น้ำเหลืองทั้งสองข้าง ไม่บ่นเจ็บหรือไม่คิดที่จะไปส่งนมบุตรหรือถามถึงบุตรเลย

คำถาม

1. ผู้คลอดรายนี้มีปัญหาอะไรบ้างหลังคลอด
2. ท่านจะวางแผนให้การดูแลหลังคลอดให้กับผู้คลอดรายนี้อย่างไร

กรณีศึกษากลุ่มที่ 3

หญิงหลังคลอดปกติ ครรภ์แรก อายุ 17 ปี การศึกษา ป.6 สามีอาชีพทำนา อยู่กินกันโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส พ่อแม่เห็นชอบ หลังคลอดบุตรครบกำหนด เพศหญิง น้ำหนัก 3,000 กรัม ฝึบ RML ขณะเข้าไปตรวจเยี่ยมหลังคลอดวันที่สอง พบ ผู้คลอดกำลังพยายามให้นมบุตร ในขณะที่กำลังบุตรร้องกวน ตรวจร่างกาย พบ มดลูกหดรัดตัวดี น้ำคาวปลาปกติ ยังไม่คั่งค้างเต้านมแต่หัวนมสันทั้งสองข้าง บีบน้ำนมพบยังไม่มีน้ำนม สังเกตการให้นมบุตรพบว่า บุตรจะดูดได้เฉพาะบริเวณหัวนม

วันที่สามหลังคลอดน้ำนมก็ยังไม่มา สามีและแม่สามีมายเยี่ยม ทราบว่าไม่มีน้ำนม เห็นหลานร้องมาก จึงไปซื้อนมผงมา 1 กระป๋องและขวดนมมาให้ กำลังจะไปขอน้ำร้อนมาชง พยาบาลทราบจึงห้ามไว้ ผู้คลอดรู้สึกหงุดหงิด สงสารลูกจึงพยายามใหม่ โดยพยายามให้บุตรดูดจนรู้สึกแสบที่หัวนมทั้งสองข้าง

วันที่สี่น้ำนมเริ่มมา เต้านมคั่งตึงมากบุตรไม่ยอมดูดเนื่องจากน้ำนมออกน้อยไม่ทันใจได้แต่อมบริเวณหัวนมและร้องกวน ผู้คลอดกังวลและเจ็บหัวนมมากจึงเลิกให้ดูดและแอบชงนมผสมให้บุตร หลังได้รับนมผสมเด็กหยุดร้องแต่หลังจากหลับเกิดการแหะนม(อาเจียน) ผู้คลอดเข้าใจว่านมผงที่ซื้อมาเป็นมีสารปนเปื้อน น้ำนมตนเองก็เริ่มมาน้อยลงหลังให้บุตรกินนมผง จึงรู้สึกสับสนมากหลังจากถูกพยาบาลตำหนิเรื่องการเลี้ยงบุตรด้วยนมผง ขอลับบ้านโดยตั้งใจจะเปลี่ยนยี่ห้อนมผงใหม่และจะเลิกให้บุตรดูดนมตนเองเมื่อกลับไปอยู่บ้าน

คำถาม

1. ผู้คลอดรายนี้มีปัญหาหลังคลอดอะไรบ้าง
2. ท่านจะวางแผนช่วยเหลือแก้ไขอย่างไรจึงจะเหมาะสม

กรณีศึกษากลุ่มที่4

หญิงหลังคลอดวันแรกรายหนึ่ง ประวัติการคลอด G3P1A2L1 อายุ 35 ปี แต่งงานได้ 5 ปีอยากมีบุตรมาก ตั้งครรภ์ครั้งนี้ดูแลอย่างดี มาฝากครรภ์สม่ำเสมอ ประคับประคองจนอายุครรภ์ได้ 36^{6/7} สัปดาห์ รู้สึกหน่วงๆยังไม่เจ็บจริงจึงเดินทางจากหมู่บ้านเพื่อเข้าไปคลอดในจังหวัด โดยไม่ยอมไปคลอดที่โรงพยาบาลอำเภอที่ไปฝากครรภ์ไว้ เนื่องจากพยาบาลที่ตรวจครรภ์บอกว่าเด็กยังไม่กลับหัว ทารกเริ่มดิ้นน้อยลง จะต้องผ่าออก จึงเกิดความกลัวจะไม่ปลอดภัย จึงเดินทางไปคลอดที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด หลังรับไว้ในโรงพยาบาลจังหวัด ได้รับการตรวจครรภ์ซ้ำพบว่า ทารกท่าเฉียง (Oblique line) มารดาบอกว่าทารกยังดิ้นอยู่ แต่ไม่บ่อย ยังไม่เจ็บครรภ์จริง อายุครรภ์น่าจะชะลอต่อไปอีกเพื่อให้ทารกในครรภ์โตเต็มที่ก่อนและรอให้เจ็บครรภ์จริง หลังจากนอนรอให้เจ็บครรภ์จริงถึง 2 วันจึงได้คลอดบุตรปกติโดยแพทย์เนื่องจากขณะคลอดระยะที่สองใช้เวลานาน หลังคลอดพบทารกมีปากแหว่งเพดานโหว่ ทารกเพศชาย น้ำหนัก 3,200 กรัม ฝ่าเท้า RML ได้รับการเย็บซ่อมแซมเรียบร้อย ทั้งผู้คลอดและสามีเสียใจมาก ถึงกับร้องไห้โวยวายโทษผู้รับฝากครรภ์ และถามผู้ทำคลอดว่า ทำไมเจ้าหน้าที่ที่แผนกฝากครรภ์จึงไม่บอกว่าบุตรจะพิการ ตนเองก็มาฝากครรภ์ตามนัดทุกครั้ง

ขณะเข้าไปตรวจเยี่ยมหลังคลอดวันที่สอง พบผู้คลอดนอนซึม หันหลังให้พยาบาล หน้าตาซึมเศร้าทำใจยอมรับลูกไม่ค่อยได้ อายญาติและเพื่อนบ้านและกลัวสามีไม่ยอมรับบุตร ขณะเดียวกันก็สงสารบุตร โดยเฉพาะเวลาบุตรร้องและดูดนมไม่ได้ ตรวจร่างกายมารดาพบมดลูกหดตัวดี น้ำคาวปลาปกติ คัดตึงเต้านมทั้งสองข้าง ทดลองปับน้ำนมพบเริ่มมีนม น้ำเหลือง ทั้งสองเต้า เริ่มเจ็บคัดตึงเต้านมมาก อุณหภูมิกายประมาณ 38 องศาเซลเซียส สังเกตเห็นผู้คลอดร้องไห้ไม่ยอมรับประทานอาหาร เมื่อเห็นบุตรร้องกวนเนื่องจากดูดนมจากเต้าไม่ได้ และร้องไห้เป็นระยะโดยเฉพาะเมื่อญาติมาเยี่ยมและถูกถามเรื่องบุตร

คำถาม

1. ผู้คลอดรายนี้มีปัญหาอะไรบ้างหลังคลอด
2. ท่านจะวางแผนให้การดูแลอย่างไรจึงจะครอบคลุมทั้งกายจิตสังคมและจิตวิญญาณภายใต้จริยธรรมวิชาชีพ